

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ РОЗПИС

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність для всіх спеціальностей
(код і назва спеціальності)

освітня програма для всіх освітніх програм
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою МУЗИЧНОГО ТА
ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ

протокол № 5 від 16.12.2019р

Завідувач кафедри Женя Ж.Є. Сироткіна

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова Ради з якості вищої освіти педагогічного факультету

Ю.І. Сич
(підпис, ініціали, прізвище)

Ю.І. Сич

Розробники програми:

Кульгавець-Ключок Наталія Вікторівна –
викладач кафедри музичного та образотворчого
мистецтв ІДГУ

Рецензенти програми:

Паньків Ганна Степанівна – кандидат
мистецтвознавства, ст. викладач кафедри
музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ;
Хращевська Олена Олегівна – кандидат
педагогічних наук, доцент кафедри музичного та
образотворчого мистецтва ІДГУ.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	12	6
Загальна кількість годин: 120	Практичні заняття:	
	36	6
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2-4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 3-8	Семінарські заняття:	
	-	-
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 3	-	-
- самостійна робота: 5	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни – український народний розпис – основні закономірності побудови декоративних форм у мистецтві, види українського народного розпису, їх історія, морфологія, виражальні засоби та технологія виконання декоративних виробів.

Мета і завдання навчальної дисципліни – підготовка здобувачів вищої освіти до створення предметів українського декоративно-прикладного мистецтва; оволодіння методикою навчання дітей основним видам українського народного розпису

Передумови для вивчення дисципліни – наявність компетенцій з дисциплін: «Декоративно-прикладне мистецтво», «Композиція».

Міждисциплінарні зв'язки «Основи кольорознавства», «Малюнок», «Живопис», «Історія зарубіжного та українського образотворчого мистецтва».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для вибіркових навчальних дисциплін

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання

- художні промисли та сучасні виробництва України;
- види декоративного мистецтва;
- техніки декоративного мистецтва;
- особливості композиційної побудови творів ДПМ;
- найчастіше уживану в декоративних розписах символіку;
- роль ДПМ у формуванні оточення;
- властивості різноманітних матеріалів та технічні прийоми роботи з ними;

2. Уміння

- застосовувати основні закони, прийоми та засоби композиції при роботі над власним декоративним твором;
- користуватись різноманітними способами і засобами декоративної переробки реальних форм;

- створювати оригінальні та виразний художній образ для декоративної композиції у заданій техніці або в матеріалі;
- виконувати власні орнаментальні композиції з різними варіантами побудови на основі стилізації;
- схематично відтворювати атрибутику українських народних свят чи обрядів, імітуючи певний художній матеріал або техніку;
- використовувати найрізноманітніші матеріали для створення декоративних композицій на площині та об'ємі.

3. Комунікація

- формувати комунікаційну стратегію з дотриманням етичних норм зі всіма учасниками освітнього процесу;
- організувати співпрацю учнів і вихованців та ефективно працювати в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях);
- розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та полікультурність світу і керуватися у свої діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;
- виявляти психологічні особливості засвоєння учнями навчальної інформації, психологічні особливості становлення характеру учнів, розвитку їх здібностей з метою діагностики, прогнозування ефективності та корекції педагогічного процесу.

4. Автономність та відповідальність

- вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції;
- аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів;
- створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Тема 1. Народне мистецтво України. Розвиток та види	4	2	2	-	-	-	10	2	2	-	-	-	-	22
2.	Тема 2. Народні художні промисли України	4	2	2	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	25
3.	Тема 3. Петриківський розпис – візитна картка України	4	2	2	-	-	-	10	2	2	-	-	-	-	25
4.	Тема 4. Матеріали та техніка виконання петриківського розпису	10	-	10	-	-	-	10	2	-	2	-	-	-	22
65.	Тема 5. Історичні корені писанкарства	6	2	4	-	-	-	10	2	2	-	-	-	-	10
6.	Тема 6. Символіка писанкового	12	2	10	-	-	-	10	2	-	2	-	-	-	20

	розпису. Техніка виконання писанок													
7.	Тема 7. Український свищик – народна іграшка України	8	2	6			8	2	-	2	-	-	-	16
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		48	12	36	-	-	72	12	6	6	-	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за розділами та темами

Тема 1. Народне мистецтво України. Розвиток та види. Ознайомлення з декоративно-ужитковим мистецтвом – основа навчання прийомів побудови візерунків, засіб художнього і національного виховання. Мистецькі засади побудови орнаментів: мотиви, композиція, колір.

Тема 2. Народні художні промисли України. Охарактеризувати найпоширеніші види українського декоративно-ужиткового мистецтва, їх художні особливості в різних регіонах України.

Тема 3. Петриківський розпис – візитна картка України. Історичні витoki петриківського розпису. Видатні майстри петриківського розпису. Особливості побудови композиції петриківського розпису.

Тема 4. Матеріали та техніка виконання петриківського розпису. Основні типи мазків петриківського розпису та їх характеристика. Кольорові особливості.

Тема 5. Історичні корені писанкарства. Історія виникнення писанкарства. Класифікація писанок. Матеріали, інструменти та пристрої. Характеристики писанок різних регіонів України. Писанкарство як один із найдавніших видів українського народного декоративно-прикладного мистецтва. Народні уявленнями про яйце як символ вічного відродження природи, в дохристиянський період. Керамічні розписані яйця Київської Русі. Перші дослідження українських писанок. Колекції українських писанок у музеях Києва, Лубен, Львова, Кракова, Варшави. Атеїстична боротьба з писанкарством у 20—30-х роках ХХ ст. Відродження писанкарства після здобуття Україною Незалежності. Писанка в музейних зібраннях України та світу.

Тема 6. Символіка писанкового розпису. Техніка виконання писанок. Орнаментика писанок. Поєднання знаків-символів та кольорової гами в писанкових орнаментах. Солярні символи. Геометричні, рослинні, зооморфні та антропоморфні символи в писанкарстві, їх символіка. Християнські знаки- символи. Символіка кольору в писанкарстві.

Тема 7. Український свищик – народна іграшка України. Народна іграшка як посередник між культурою і природою. Класифікація іграшок: іграшки з дерева; іграшки з глини.

5.2. Тематика практичних занять

Тема 1. Народне мистецтво України. Розвиток та види

Тема 2. Народні художні промисли України

Тема 3. Петриківський розпис – візитна картка України.

Тема 4. Матеріали та техніка виконання петриківського розпису

Тема 5. Історичні корені писанкарства.

Тема 6. Символіка писанкового розпису. Техніка виконання писанок.

Тема 7. Український свищик – народна іграшка України.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1	Підготовка до практичних занять	10 (10)	Конспект
2	Опрацювання лекційного матеріалу	10 (10)	Відповідь (усна, або письмова)
3	Підготовка до проміжного контролю	4 (4)	Модульна контрольна

			робота
4	Виконання індивідуальних завдань: - стилізація - ескізування композиції; - вільна композиція	16(28) 16(28) 16(28)	екземпляри розробок ескізи композиція в матеріалі
	Разом	72 (108)	

Теми для самостійного опрацювання та написання рефератів

1. Художні промисли та сучасні виробництва України.
2. Художники України, що працювали і працюють в декоративно – прикладній галузі.
3. Види декоративного мистецтва.
4. Техніки декоративного мистецтва.
5. Особливості композиційної побудови творів ДПМ.
6. Найчастіше уживана в декоративних творах символіка
7. Роль ДПМ у формуванні оточення.
8. Властивості різноманітних матеріалів та технічні прийоми роботи з ними.
9. Зміст і завдання викладання декоративного мистецтва.
10. Застосування основних законів, прийомів та засобів композиції при роботі над власним декоративним твором.
11. Методи використання різноманітних засобів декоративної переробки реальних форм.
12. Створення оригінального та виразного художнього образу для декоративної композиції з різними варіантами побудови на основі стилізації.
13. Розробка ескізів петриківського розпису в колі.
14. Розробка ескізів петриківського розпису в прямокутнику.
15. Розробка ескізів петриківського розпису в квадраті.
16. Виконання петриківського розпису на розносі круглої форми.
17. Виконання петриківського розпису на дерев'яних дощечках.
18. Виконання петриківського розпису на дерев'яних ложках.
19. Опішнянський розпис.
20. Косівський розпис.
21. Вивчення символіки писанкарства.
22. Розробка ескізів писанок Лемківщини, Закарпаття, Прикарпаття.
23. Виконання писанок різних регіонів України.
24. Український свищик.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* практичні заняття, індивідуальні завдання
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- індивідуальне або групове опитування,
- підготовка реферату;
- модульна контрольна робота та ін.

Модульна контрольна робота проводиться у формі письмових відповідей на 3 питання: теоретичного, методичного та практичного спрямування.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

- 1 Види основних мазків Петриківського розпису, та техніки їх виконання.
- 2 Символіка писанкового розпису. Техніка виконання писанок.
- 3 Виконання ескізу народного розпису (за вибором) .

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії підсумкового оцінювання знань студентів

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

1.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на

	запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Опрацювання лекційного матеріалу	5
Реферат	5
Виконання індивідуальних занять	
- стилізація;	5
- ескізування композицій;	5
- вільна композиція (в матеріалі)	5
Підготовка до проміжного контролю	

Критеріями оцінювання роботи з *лекційним матеріалом* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу.

Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Оцінювання *індивідуальних робіт* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність виконання індивідуального творчого завдання, відповідність ескізів і робіт виконаних в матеріалі, дотримання характерного кольорового рішення.

Підготовка до проміжного модульного контролю студент повинен продемонструвати знання основної проблематики курсу, змісту питань лекційних та практичних занять.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Питання теоретичного спрямування	10 балів
Питання теоретичного спрямування	10 балів
Виконання творчої роботи	10 балів
Усього	30 балів

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування слайдів з репродукціями та презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела:

1. Антонович С.А., Захарчук Р.В. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів: Світ, 1993.
3. Бардакова Ю., Усі уроки трудового навчання 1-4 клас, X., Освіта, 2008, 6с
4. Белкіна Е.В., Чарівний світ живопису / Упор. Белкіна Е.В. – К.: РМК, 1991
5. Біда .В. Основи изобразительной грамотності. М., Просвещение, 1981. 239 с.
6. Величко Ю.В.. Український живопис / Ред. Величко Ю.В. – К.: Мистецтво, 198
7. Волков Н.Н. Восприятие картины. – М., 1976.
8. Воробьева І. Опішнянський розпис, X., Ранок, 2008.
9. Воробьева І. Петриківський розпис, X., Ранок, 2008.
10. Воробьева І. Косовський розпис, X., Ранок, 2008.
11. Воробьева І. Яворівські дерев'яна іграшка, X., Ранок, 2008.
12. Гайдамака О. Програми профільних предметів для спеціалізованих шкіл художнього профілю, X., Ранок, 2009.

13. Елисеєв М. матеріали, обладнання, техніка живопису і графіки, М., Астрель, 2004
14. Журавель С. Художники України, К., Експрес-поліграф, 2008
15. Клімова Л. Образотворче мистецтво 1-7 класи, Х., скорпион, 2001.
16. Кузнєцова Л.С. Беседи об изобразительном искусстве и архитектуре. – К.: Рад. школа, 1989.
17. Комарова Т.С. Методика обучения изобразительной деятельности и конструированию /Ред. Комаровой Т.С. – М.: Просвещение, 1986.
18. Луцан Н. Декоративно – прикладне мистецтво та основи дизайну, К., Знання, 2008.
19. Манько В. Українська народна писанка, Л., Свічадо, 2006.
20. Мельник В. Український декоративний розпис. Навч. Посіб. Т., Підручники і посібники, 2008, 9с.
21. Никодеми Г., Рисунок, акварель і темпера, М., Єксмо, 2005.
22. Павелків Р.В., Цигикало О.П. Дитяча психологія. Навч. Посіб. – К., Академвидав 2008, 331с
23. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва. Метод. посіб.-К., Освіта України, 2008, 148с.
24. Пази ненко М. Розвиток творчих здібностей, Х., Основа 2007
25. Пантелєєв І.Н., Максимов Ю.В. Декоративное искусство – детям. – М.: Просвещение, 1976.
26. Полікарпов В., Лекції з історії світової культури, К., Знання, 2006.
27. Сидоренко В. Естетика в трудовому навчанні школярів//трудова педагогіка в закладах освіти., К., 1998, 25 – 28с.
28. Трач С., Методичні вказівки, Т., Навчальна книга, Богдан, 2008
29. Хорунжий В., Уроки трудового навчання, Х., Веста, Ранок, 2008
30. Шарко В. Методологічні засади сучасного уроку, Х., ХДУ, 2008
31. Шахова І. В. Художня аплікація та візерунки з паперу, Д.ОООПКФ»БАО», 2006

10.2. Допоміжні джерела:

1. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. – Львів, 1969.
2. Некрасов М.А. Народное искусство как часть культуры. – М., 1983. – 344с.
3. Ратничин В.М. Перспектива. –К., 1982.
4. Смирнов С.И. Шрифт и шрифтовой плакат. –М.: Плакат, 1977.
5. Снарский О.В. Шрифт в наглядной агитации. – М.: Плакат, 1978.
6. Советское декоративное искусство. Очерки истории 1917-1945гг. –М.: Искусство, 1984.
7. Сомов Ю.С. Композиция в технике. –М.: Машиностроение, 1977.
8. Українське народне мистецтво. Вбрання. – К., 1961.
9. Черных Р.М. Искусство художника-оформителя. –Москва: Советский художник, 1981.
10. Шнара П.Е. Техническая эстетика и основы художественного конструирования. –К.: Вища школа, 1986.
11. Шорохов Е.В. Композиция. – М., 1986. – 288 с.
12. Шубников А.В. Симметрия. – М.; Л., 1940. – 176с.
13. Шугаев В.М. Орнаменты на ткани. – М., 1969.

10.3. Інтернет-ресурси

1. <http://schools.techno.ru/sch1529/mxk/mxk.htm>
2. <http://artclassic.edu.ru/>
3. <http://www.classic-music.ru/>
4. <http://www.world-art.ru> (World Art: Art in all display)
5. <http://rusportrait.narod.ru;>
6. <http://jivopis.ru>
7. <http://ruslandscape.narod.ru;> <http://rusgenre.narod.ru>
8. <http://www.kontorakuka.ru/museums/right.htm>